EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2013.6.4.
COM(2013) 332 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

2012. évi hetedik éves jelentés a ciprusi török közösség gazdasági fejlődésének ösztönzését elősegítő pénzügyi támogatási keret létrehozásáról szóló, 2006. február 27-i 389/2006/EK tanácsi rendelet alapján nyújtott közösségi támogatások végrehajtásáról

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

2012. évi hetedik éves jelentés a ciprusi török közösség gazdasági fejlődésének ösztönzését elősegítő pénzügyi támogatási keret létrehozásáról szóló, 2006. február 27-i 389/2006/EK tanácsi rendelet alapján nyújtott közösségi támogatások végrehajtásáról

1. BEVEZETÉS

A ciprusi török közösség számára nyújtott támogatás alapja a 389/2006/EK tanácsi rendelet[1] (a továbbiakban: támogatási rendelet), amely éves jelentéstételt ír elő a Tanács és az Európai Parlament felé. Ez a jelentés a 2012. évre vonatkozik.

2. A TÁMOGATÁS PROGRAMOZÁSA

2006 és 2012 vége között 311 millió EUR-t programoztak a támogatási rendelet keretében végrehajtott műveletekre. A 2012. évi (28 millió EUR értékű) programok kialakítása során támaszkodtak az érintettekkel folytatott konzultációk, különösen az ágazati szintű műhelytalálkozók és külső értékelések hozadékára, valamint figyelembe vették az Európai Számvevőszék 6. sz. különjelentését a ciprusi török közösségnek nyújtott uniós támogatásról[2]. A 2012-es allokációt két bizottsági határozat[3] tette elérhetővé.

3. VÉGREHAJTÁSI MECHANIZMUSOK

A programot a Ciprusi Köztársaság olyan területein hajtják végre, amelyek nem állnak a kormány tényleges ellenőrzése alatt, és ahol a csatlakozási szerződés 10. jegyzőkönyve alapján ideiglenesen felfüggesztették az uniós vívmányok alkalmazását. A támogatás végrehajtása elsősorban centralizált gazdálkodás keretében, az Európai Bizottság által történik. Néhány projektet a Bizottság az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programjával (UNDP) közösen igazgat.

A program megvalósítása során a Bizottság sajátos politikai, jogi és diplomáciai körülmények között dolgozik. A program végrehajtásához ad hoc megállapodásokra van szükség, miközben tiszteletben kell tartani a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elveit. Az EU által finanszírozott támogatási programok esetében rendes körülmények között a kedvezményezett kormánnyal megkötött megállapodás határozza meg a fejlesztési támogatás jogi keretét. A ciprusi török közösségnek nyújtott támogatás esetében nem lehetséges ilyen megállapodást kötni, és a Bizottság kénytelen a helyi szinten alkalmazandóként értelmezett szabályokra és feltételekre támaszkodni. Ez bizonyos szintű kockázattal jár. E kockázatok kezelése és csökkentése a Bizottság felelősségi körébe tartozik, és a Bizottság többek között a következő intézkedéseket fogadta el ennek érdekében: intenzív nyomon követés és segítségnyújtás a kedvezményezettek számára, felülvizsgált kifizetési feltételek, valamint a banki garanciák szélesebb körű használata.

A ciprusi török közösségnek elegendő prioritást és erőforrást kell biztosítania a program sikeres megvalósításához, és különösen annak hosszú távú fenntarthatósága érdekében. Biztosítaniuk kell, hogy az uniós finanszírozású eszközök köztulajdonban

---

1 HL L 65., 2006.3.7., 5. o.

2 http://eca.europa.eu/portal/page/portal/pressroom/Presspacks/Previouspresspacks/2012/PresspackSR62012

3 A C(2012) 4628. és a C(2012) 8361. sz. bizottsági határozat.

maradnak. Egyeztetések folynak a ciprusi török érdekelt felekkel, hogy felmérjék jövőbeni finanszírozási igényeiket, továbbá a ciprusi török szakértők részt vesznek a pályázatok értékelésében és kulcsszerepet játszanak a projektek irányítóbizottságaiban is. A támogatási program maximális eredményességéhez és végső soron az újraegyesítés céljának megvalósításához továbbra is elengedhetetlenül fontos a ciprusi török és görög közösség közötti együttműködés.

A programcsoport a Nicosia északi részén található programtámogató irodát (EUPSO) használja. A Bizottság ciprusi képviselete szintén otthont ad találkozóknak és szemináriumoknak, valamint szokásos feladatköre keretében tájékoztatást nyújt a ciprusi nyilvánosságnak a programról.

A fent ismertetett sajátos körülmények miatt ágazatfejlesztési programokat nem lenne könnyű létrehozni. A támogatás keretében ehelyett jelentős mértékű vissza nem fizetendő támogatásokat nyújtanak, különösen a nem állami szereplők számára. E programok igazgatása a programcsoport erőforrásai tekintetében kihívást jelent, mivel a munkaerőhelyzet különösen problémás a rövid időtartamú alkalmazási szerződések miatti nagy fluktuáció következtében.

Továbbra is kihívások előtt áll a közép és hosszú távú tervezés, mivel a programot jelenleg az uniós költségvetés tartalékkeretéből finanszírozzák. Ez azt jelenti, hogy a költségvetés kiszámíthatatlan, az éves allokációk nem garantáltak. A fent említett számvevőszéki jelentés értékelése szerint ez a bizonytalanság nehezíti a program igazgatását, és negatív hatást gyakorol annak hatékonyságára és fenntarthatóságára.

4. VÉGREHAJTÁS A JELENTÉSTÉTELI IDŐSZAK ALATT

4.1. Általános áttekintés

A Számvevőszék arra a következtetésre jutott, hogy a nehéz politikai helyzet és a szoros határidők ellenére a Bizottságnak sikerült olyan programot kialakítania, amely tükrözi a rendelet célkitűzéseit, megfelelően előnyben részesíti a rendelet célkitűzései között említett összes ágazatot, és többnyire megfelelő végrehajtási módszereket és kockázatenyhítő intézkedéseket vezetett be. A Számvevőszék számos gyengeséget jelzett a programigazgatás terén is, és úgy látta, hogy a projektek fenntarthatósága gyakran kétséges a korlátozott igazgatási kapacitások, a vonatkozó jogszabályok késedelmes elfogadása és a ciprusi török közösségtől származó jövőbeni finanszírozás bizonytalanságai miatt. A Bizottság néhány ellenvetéssel elfogadta a Számvevőszék ajánlásait. A Tanács júliusban következtetéseket fogadott el a Számvevőszék jelentéséről[4]. Az Európai Parlament Költségvetési Ellenőrző Bizottsága jelentést[5] fogadott el decemberben.

A programnak a 2006-os nagy költségvetési allokációból származó része nagy szállítási és beruházási szerződéseket tartalmazott a víz/szennyvíz, szilárd hulladék, természetvédelem, energia és távközlés területén, valamint jelentős technikai segítségnyújtási programokat, továbbá mintegy 1000 támogatási szerződést a nem kormányzati szervezeteknek, kkv-knak, gazdálkodóknak, vidéki közösségeknek, iskoláknak és diákoknak szóló különböző programok keretében. 2012 végére ezek közül sok lezárult. Ennek következtében a 2012-es évben különösen látványos eredmények születtek, és ezek előnyei kézzelfoghatóvá váltak a ciprusi török közösség számára. A hangsúly továbbra is a mindkét közösséget érintő

[4] 12526/12.
[5] PE497.895v03-00.

tevékenységekre és a bizalomépítésre helyeződött, különös tekintettel az eltűnt személyek bizottságának és a UNDP-vel közösen irányított, a két közösség részvételével működő, kulturális örökséggel foglalkozó technikai bizottságnak nyújtott folytatódó és megnövelt támogatásra. A munka továbbá kiterjedt az uniós vívmányoknak a ciprusi probléma megoldását követő teljes körű alkalmazására és végrehajtására való felkészülésre, valamint a ciprusi török közösség számára nyújtott tájékoztatásra az Európai Unió politikai felépítéséről és jogrendjéről.

2012 folyamán négy új támogatási programot indítottak, amelyek vidéki vállalkozásoknak, kkv-knak, iskoláknak, diákoknak és tanároknak nyújtanak támogatást.

Számos szerződést (190) lezártak 2012 folyamán, elsősorban vissza nem térítendő támogatásokra vonatkozókat, így az év végén 402 szerződés állt még nyitva. Ez a szám növekedni fog, amint a 2011-es és 2012-es programok teljes sebességre kapcsolnak. A tavalyi évben futottak ki a 2006-os eredetű tevékenységek, ami jó alkalmat teremtett egy jelentős értékelési folyamat elindítására.

A banki garanciák helyzetével kapcsolatban 2011-ben felmerült probléma megoldatlan maradt. Ahogy a tavalyi jelentésben is szerepel, az egyik helyi vállalkozó a helyi „bíróságon” indított pert a szerződésben szereplő vitarendezési eljárás követése helyett, melynek eredményeképpen olyan intézkedések születtek, amelyek nem teszik lehetővé a helyi bankok által kibocsátott garanciák lehívását. Az EU pénzügyi érdekeinek védelme céljából a Bizottság mindaddig tartózkodni fog hasonló jellegű, ciprusi török kedvezményezettekkel és vállalkozókkal kötendő szerződések aláírásától, amíg ezt az ügyet nem sikerül megfelelően megoldani. A helyi vállalkozók a viták esetében illetékes bírósággal kapcsolatos kérdések miatt nyolc hónapon keresztül bojkottálták a UNDP-vel való azon szerződések megkötését, amelyek az EU kulturális örökséggel kapcsolatos projektjeit érintették.

Egy másik, folyamatosan jelentkező probléma a beruházások fenntarthatóságát érinti. A kedvezményezettek nem mindig készültek fel megfelelő mértékben a projektek átadására, az EU-tól ehhez kapott jelentős segítség ellenére. A török ciprusi közösség nehezen talált erőforrásokat az új infrastruktúra működtetéséhez és fenntartásához, viszont a nemrégiben átadott szennyvízkezelő létesítmények igazgatására vonatkozó szerződéseket végre megkötötték.

4.2. Előrehaladás a célkitűzések terén

A támogatási program átfogó célja, hogy a ciprusi török közösség gazdasági fejlődésének ösztönzésével elősegítse Ciprus újraegyesítését, különös hangsúlyt fektetve a sziget gazdasági integrációjára, a két közösség közötti és az EU-val ápolt kapcsolatok javítására, valamint az uniós vívmányokra való felkészülésre. Jelentős hozzájárulás történt bizonyos területek, nevezetesen a víz, a szennyvíz és a környezet területén való előrehaladás érdekében.

4.2.1. 1. célkitűzés: Az infrastruktúra fejlesztése és átalakítása

Januárban a kedvezményezett átvette az új Morphou/Güzelyurt *szennyvízkezelő* létesítményt. A létesítmény üzemeltetését átadták a helyi kedvezményezett által megbízott üzemeltető társaságnak. Amint a helyi kedvezményezett befejezi valamennyi ház csatlakoztatását a 2011-ben átadott csatornahálózathoz, a rendszer ebben a régióban első ízben fogja biztosítani a szennyvíz gyűjtését és kezelését mintegy 10 700 ember számára.

A famagustai új *szennyvízkezelő létesítmény* megbízása folyamatban volt az év végén, a kezelési folyamat működött, és a létesítmény tiszta kifolyó vizet termelt. A szennyvíz- és ivóvízhálózattal (összesen 95 km) kapcsolatos munka még folyamatban volt, ugyan némi késedelemmel, mivel a hibás csőösszeköttetések miatt beáramlott a sós víz, ami korróziós problémákat okozott a kezelő létesítményben. A létesítmény mintegy 30 000 embert fog kiszolgálni.

Mia Milia/Haspolat térségében 2012-ben folytatódott a két közösséget szolgáló új nicosiai *szennyvízkezelő telep* kivitelezése, amelyet az EU és a Nicosiai Csatornázási Tanács társfinanszírozott, és amelyet UNDP-n keresztül hajtottak végre. Novemberben megkezdődött a szennyvízkezelés, és a bejövő mennyiséget fokozatosan növelik. A munkálatok befejezése és az átadás 2013 első felére várható. A létesítmény mintegy 270 000 embert fog kiszolgálni.

A víz/szennyvíz kapacitásépítési program decemberben egy záró műhelytalálkozóval fejeződött be. A projekt eredményei között többek közt a következők szerepelnek: az uniós vívmányoknak megfelelő jogszabályszövegek előkészítése, tudatosságnövelés, eszközgazdálkodás tervezése, valamint vizsgálati módszerekkel kapcsolatos képzés.

A *természetvédelem* terén nem lehetett előrelépést tenni a négy különleges környezetvédelmi terület befejezetlen információs és igazgatási központja kérdésében. A szerződés 2011-es lejártát követően a ciprusi török vállalkozó a helyi „bíróságon” pert indított, hogy a Bizottság ne hívhassa le a helyi bankok garanciáit. A ciprusi török közösség által kezdeményezett projektek, mint például a Karpas-félsziget útszélesítési projektje vagy a Kyreniai-hegységben folytatott kiterjedt külfejtés aggályossá teszi a ciprusi török közösség saját, különleges környezetvédelmi területre vonatkozó, uniós segítséggel elkészített igazgatási terveinek végrehajtását.

A *szilárd hulladék* tekintetében márciusban átadták a Koutsoventis/Güngör közelében épült új hulladéklerakót, a famagustai hulladékátrakó állomást és a kapcsolódó hulladékfeldolgozó berendezéseket. A hulladéklerakó igazgatását átadták a kedvezményezett által megbízott üzemeltető társaságnak. A Kato Dhikomo/Aşağı Dikmen területen található hulladéklerakót októberben adták át a rehabilitálást és lezárást követően. A szilárdhulladék-kezelési kapacitásépítési projekt decemberben lezárult.

Az *energiaágazatban* a legnagyobb esemény a 2011 novembere óta teljesen működőképes 1,27 MW teljesítményű napenergia-erőműnek a távellenőrző rendszerbe való integrációja volt. Ugyanakkor a kedvezményezett még mindig nem biztosított külön munkaerőt a leszállított berendezések egy részének hatékony és fenntartható használatára, például a telefonos ügyfélszolgálati központ esetében.

Telepítettek minden „új generációs hálózattal" kapcsolatos *távközlési* berendezést. A tesztfázis azonban további kapacitásépítést követelt meg az üzemeltetőtől, és számos megoldatlan kérdést kell még kezelnie a szállítónak és a kedvezményezettnek. 2011 decemberében elfogadták az elektronikus kommunikációs ágazat liberalizációjának szabályait részletező jogi szövegeket, de még mindig nem teremtették meg a szolgáltatásnyújtás és a hálózatüzemeltetés szétválasztásához szükséges feltételeket.

A *közlekedésbiztonsági* projekt keretében szinte minden szerződést lezártak már. A közlekedési balesetek leggyakoribb helyszínei, az ún. „fekete foltok" felszámolására irányuló projekt utolsó komponensét is lezárták 2012 harmadik negyedévében. Az ágazatban folytatandó további potenciális tevékenységek a kedvezményezett egyértelmű politikai döntésétől függnek majd.

4.2.2. 2. célkitűzés: A társadalmi és gazdasági fejlődés ösztönzése

A gazdálkodók, állatorvosok és a *vidékfejlesztés* érintettjei támogatást kaptak állattenyésztésre és betegségfelszámolásra, növényegészségügyre, a növénykultúrák diverzifikálására, biogazdálkodásra, valamint segítséget kaptak a támogatás végrehajtásához. Az állattenyésztési projektet és a vidékfejlesztési politikát támogató technikai segítségnyújtási csoport befejezte tevékenységét. A kezelt szennyvíz mezőgazdasági újrahasznosítását célzó kísérleti projektet végrehajtották, és megkezdték a szarvasmarhák, juhok és kecskék kísérleti járványügyi felügyeletét annak érdekében, hogy előkészítsenek egy állatbetegségek felszámolását célzó nagyobb beavatkozást.

Új *vidékfejlesztési* támogatásokra vonatkozó pályázati felhívást indítottak 3,3 millió EUR értékben „A versenyképesség, a diverzifikáció és a fenntarthatóság növelése" címmel. A 2009-es „Falvak kezdeményezései alapján történő közösségfejlesztés" című programból tíz támogatási projektet lezártak, de számos további projekt késedelmet szenvedett, melynek okai elsősorban a támogatási szerződések keretében végrehajtott infrastrukturális munkálatok voltak.

A UNDP-vel közös irányítással végrehajtott, „*Városi és helyi infrastruktúra javítása*" című projekt keretében 2012 elejére befejeződött a fallal kettéválasztott Nicosia városának északi részén található piac felújítása, és a piacot Štefan Füle biztos nyitotta meg júniusban. A történelmi terület élénkítését célzó kulturális és közösségi tevékenységek kis összegű támogatásokat kaptak az UNDP-n keresztül. Decemberben egy második támogatásokra vonatkozó pályázati felhívást indítottak, melyek célja Famagusta és Nicosia, valamint olyan falvak voltak, amelyekben uniós finanszírozású felújításokat hajtottak végre.

Az *oktatás* területén szeptemberben indult az „Iskolai kezdeményezések az innováció és a változás érdekében" című, 700 000 EUR értékű pályázati felhívás. A korábbi pályázati felhívások keretében kiosztott 72 támogatás közül hét folytatódott 2012-ben és az év végén is, közülük öt közel állt a lezáráshoz.

A szakmai oktatást és képzést, valamint a munkaerőpiacot fejlesztő technikai segítségnyújtási program (VETLAM) lezárult 2012 folyamán, és tanulmányt készítettek a terület jövőbeni szükségleteinek felmérése érdekében.

A *kkv-k versenyképességének* támogatására 5 millió EUR-s támogatási program indult júniusban, melynek célja a kkv-k korszerűsítésének elősegítése, és vállalkozásalapításra vonatkozó komponenst is tartalmaz. Több mint 300 ciprusi török vállalkozás kapott képzést az uniós támogatásokkal kapcsolatos eljárásokról. Segítséget nyújtottak a vállalkozáshoz, IKT-hez, a társasági joggal és a vállalkozásirányítással kapcsolatban. Projektirányítási egységet hoztak létre mind a kkv-támogatások, mind a vidékfejlesztési támogatások (lásd fent) kedvezményezettjeinek segítésére. A nicosiai és famagustai belvárosi piaccal kapcsolatos kezdeményezések a marketing modern megközelítéseinek alkalmazásával megkezdték a helyi termékek és szolgáltatások promócióját. Fejlesztési tevékenységek folytak az e-kereskedelem és az e-szolgáltatás stratégiáival kapcsolatban, és decemberben műhelytalálkozót tartottak a magánszektor fejlesztési stratégiához nyújtandó lehetséges jövőbeli uniós támogatásról.

A gazdaság fejlődését a Világbank vagyonkezelő alapján keresztül követik nyomon. Júniusban jelentés készült a gazdaság aktuális helyzetéről.

4.2.3. 3. célkitűzés: A megbékélés, a bizalomépítő intézkedések és a civil társadalom részére nyújtott támogatás megerősítése

Az *eltűnt személyek bizottsága* számára a UNDP-vel közös irányítás mellett folytatódott a támogatás, és új hozzájárulási megállapodást írtak alá. 2012 folyamán a UNDP szerződést írt alá az eltűnt személyek nemzetközi bizottságával (ICMP) DNS-vizsgálatok folytatásáról az ICMP bosznia-hercegovinai létesítményeiben. Az eltűnt személyek bizottsága 2012-ben a következő eredményeket érte el: ásatások 92 helyszínen, az antropológiai laboratórium 284 emberi maradványt készített elő és küldött tovább DNS-vizsgálat céljából, 22 maradványt azonosítottak és 22 maradványt küldtek vissza a családokhoz temetés céljából. Fontos lenne, hogy növekedjenek a többi donor hozzájárulásai.

A programok láthatósága javult azáltal, hogy tájékoztató füzeteket osztottak szét az iskolákban, valamint hogy az ENSZ ciprusi látogatásokat szervezett a koszovói[6] és szerbiai konfliktusok során eltűnt személyek családtagjai számára. Az eltűnt személyek bizottsága decemberben élőzenés rendezvényt szervezett, melyen az eltűnt személyek családtagjai vettek részt.

A „*Ciprusi civil társadalom lendületben*” program alá tartozó három támogatási program keretében finanszírozott még 27 folyamatban lévő projekt közül 23-at fejeztek be 2012-ben. Decemberben hatásvizsgálatot kezdtek a civil társadalom támogatásáról.

Folytatódott a *kulturális örökség védelme*: áprilisban 2 millió EUR-s hozzájárulási megállapodást írtak alá a UNDP-vel azon műemlékek sürgős állagmegóvása érdekében, amelyeket a két közösség részvételével működő technikai bizottság választott ki, és amelyek között a famagustai Othello-torony is szerepel. A projekt nyolc hónapos késedelmet szenvedett annak eredményeképpen, hogy a ciprusi török közösség vállalkozó szövetsége bojkottot hirdetett a vitarendezési feltételek miatt. Ez a probléma végül 2013 elején megoldódott.

Lezárták az ütközőzóna *aknamentesítési* projektjét, és márciusban a UNDP-vel közös záró eseményt szerveztek az aknamentesítés világnapja alkalmából (április 4.).

[6] Ez a megnevezés nem érinti a jogállással kapcsolatos álláspontokat, továbbá összhangban van az 1244 (1999) ENSZ BT-határozattal és a Nemzetközi Bíróságnak a koszovói függetlenségi nyilatkozatról szóló véleményével.

4.2.4. 4. célkitűzés: A ciprusi török közösség közelítése az EU-hoz

2012-ben értékelés készült a korábbi öt év ösztöndíjprogramjairól. A 2012–13-as program kísérleti jellegű volt, amely az értékelés számos javaslatát figyelembe vette, és melynek keretében 28 ösztöndíj került kiosztásra. A többi ajánlást, mint például a programnak az akadémiai kereteken kívül tevékeny szakemberekre való kiterjesztése és a támogatás igazgatásának kiszervezése, a jövőben fogják figyelembe venni.

Az *InfoPoint* projekt továbbra is információs csatornaként szolgált a ciprusi török közösséghez az események előkészítésében, videók készítésében és a támogatásokra vonatkozó pályázati felhívásokkal kapcsolatos információk terjesztésében. Megtartották a gyakran látogatott kétnyelvű honlapot, és hat török nyelvű hírújságot jelentettek meg.

4.2.5. 5. célkitűzés: A ciprusi török közösség felkészítése az uniós vívmányok bevezetésére és végrehajtására

A Bizottság technikai segítségnyújtás és információcsere (TAIEX) eszköze az arra való felkészülésben segíti a ciprusi török közösséget, hogy a ciprusi probléma átfogó rendezését követően végrehajtsák az uniós vívmányokat. A TAIEX támogatja az uniós vívmányoknak megfelelő jogszabálytervezetek elkészítését. 2012-ben uniós szakértők 415 intézkedést valósítottak meg, többek között képzéseket, munkaértekezleteket és tanulmányi utakat. Az uniós vívmányokhoz való igazodást célzó jogszabály-szövegezés kritikusan lassan haladt 2012-ben, bár a környezetvédelemről, állategészségügyről és biztonsági övekről szóló jogszabályokat elfogadták. Előzetes munkálatok folytak az áruk szabad mozgásával, a szellemi tulajdonjogokkal és a szakmai képesítések kölcsönös elismerésével kapcsolatban is.

Folytatódott a zöld vonalon keresztül bonyolított kereskedelem támogatása (866/2004/EK rendelet). Az uniós tagállamok szakérői rendszeresen növény-egészségügyi vizsgálatnak vetették alá a burgonyát és a citrustermékeket. A helyi mézen végzett elemzések azt mutatták, hogy betartották a 2007/330/EK bizottsági határozat (állati termékek mozgása) feltételeit, ami megteremtette a zöld vonalról szóló rendelet keretében folytatott mézkereskedelem lehetőségét.

4.3. Pénzügyi végrehajtás (szerződések és kifizetések)

4.3.1. Szerződéskötés

A 2012. évi kötelezettségvállalások (14,6 millió EUR) az előre jelzett érték 85 %-át tették ki. A támogatásokra vonatkozó pályázati felhívások elindításának késedelmei miatt nem sikerült elérni a célt.

4.3.2. Kifizetések

2012-ben 25,2 millió EUR összegű kifizetések történtek, ami az előre jelzett érték 69 %-a. A hiányért szinte teljes egészében a 2006-os program építési beruházásra és árubeszerzésre irányuló közbeszerzési szerződéseinek kifizetésében tapasztalható hiányosságok tehetők felelőssé. A 10 millió EUR értékű távközlési rendszer végső átadásakor esedékes 40 %-os kifizetés tesztelési problémák következtében 2012 utánra tolódott.

4.4. Ellenőrzés

Mivel az ajánlatkérő a Bizottság, a bizottsági alkalmazottak által végzett felügyelet szintje magas, melyet véletlenszerű látogatások, helyszíni találkozók, irányító bizottságok és a projektirányítási egység jelentései biztosítanak. Ezen kívül a

végrehajtás-felügyeleti mechanizmus (IRM) a kedvezményezettekkel együtt végrehajtott részletes felülvizsgálatot biztosít valamennyi projekt esetében. A TAIEX tevékenységeit több mint 20 projektirányító csoport révén követik nyomon, a nyomonkövetési rendszer keretében pedig évente kétszer tartanak üléseket. A TAIEX logisztikai műveleteit a TAIEX online igazgatási rendszere segítségével követik nyomon.

A támogatások kedvezményezettjei kapacitásainak alacsony szintje végrehajtási nehézségeket okoz, például a támogatások felhasználása során az uniós közbeszerzési eljárások követésében. Ennek kezelése érdekében a 2008-ban a vidékfejlesztési projektek támogatására létrehozott projektirányítási egységet 2012-ben kiterjesztették a kkv-támogatási ágazatára is.

4.5. Audit és ellenőrzések

2010 és 2012 között összesen 96 kedvezményezett esetében végeztek pénzügyi ellenőrzést és 16 audit készült. A problémákat eseti alapon tisztázták. A támogatási szerződésekkel kapcsolatos megjegyzések a könyvelésre, a beszerzésekre, a származási szabályokra, a költségvetés-gazdálkodásra és a héára vonatkoztak. Ezeket a problémákat a jövőbeni támogatási pályázati felhívások esetében több képzéssel és a kedvezményezettek felügyeletével fogják orvosolni. A DG ELARG belső ellenőrzési részlege az együttes gazdálkodásról végzett auditot a főigazgatóság belső ellenőrzési rendszereinek értékelése céljából. Az erről szóló jelentés 2013-ban várható.

A Bizottság változtatásokat vezetett be a program végrehajtásában a Számvevőszék ajánlásait követően. Javaslatokat tett a többéves pénzügyi kerettel kapcsolatban is annak érdekében, hogy a finanszírozás kiszámíthatóbbá tétele útján javítsa a fenntarthatóságot.

4.6. Értékelés

2012-ben négy ágazati szintű értékelést/ igényfelmérést végeztek a következő területeken: 1) ösztöndíjak: a kedvezményezettek értékeléseinek megerősítése és a program kiszélesítésére vonatkozó ajánlás; 2) víz/szennyvíz: egyértelmű prioritási lista meghatározása; 3) szakképzés/egész életen át tartó tanulás: nyomon követésre vonatkozó ajánlás a pályaorientáció és a foglalkoztatási szolgáltatások támogatása érdekében; 4) szilárd hulladék: azonosították a hulladék-újrahasznosítás vagy komposztálás hiányát, a régi hulladéklerakók bezárásának és az egészségügyi hulladék jobb kezelésének szükségességét. A program átfogó értékelése is megkezdődött, amelynek 2013-ban be kell fejeződnie. Decemberben szerződéseket kötöttek az oktatás és a civil társadalom területén folytatandó értékelésekről.

4.7. Tájékoztatás, nyilvánosság és népszerűsítés

2012-ben 86 népszerűsítési intézkedést tettek, jelentősen többet a 2011. évnél, melyek között számos projekthez kapcsolódó esemény, és az *InfoPoint* által szervezett tájékoztató és hálózatépítő tevékenység szerepelt. Európa-napi eseményt szerveztek a Bedestan történelmi, uniós finanszírozással helyreállított épületében, és az eltűnt személyek bizottsága élőzenés rendezvényt szervezett. Sor került művészeti és fotókiállításra, projektekkel kapcsolatos eseményekre és átadásokra, valamint a támogatásokra vonatkozó tájékoztatásokra. Tájékoztató füzet készült a támogatási

program által elért legfontosabb eredményekről[7]. A Bizottság ciprusi képviselete a ciprusi török közösséget segítő támogatási programról sajtóközleményeket tett közzé.

4.8. Konzultációk a Ciprusi Köztársaság kormányával

Rendszeres találkozókat tartottak a Ciprusi Köztársaság kormányának képviselőivel, különösen a Bizottság magas rangú tisztviselőinek ciprusi látogatása alkalmával. A Bizottság továbbra is támaszkodik a kormány együttműködésére a tulajdonjogok ellenőrzése terén, és rendszeres találkozókat tartanak a brüsszeli Állandó Képviseleten is.

5. KÖVETKEZTETÉSEK

A program, amelynek tényleges végrehajtása 2009-ben kezdődött, elért néhány látványos eredményt 2012 során, melyek kedvezményezettje a ciprusi török közösség volt. A legnagyobb hozzájárulásra a szennyvíz és a szilárd hulladék területén került sor. Ugyanakkor több erőfeszítést kell majd tenni annak érdekében, hogy előrelépés történjen a környezetvédelmi ágazatokban, különösen a természetvédelem terén, és kiemelten a potenciális Natura 2000 területek tekintetében. Fontos megmutatni, hogy az EU képes hatékony támogatást nyújtani és pozitív üzeneteket közvetíteni. Most a ciprusi török közösségen múlik a végrehajtott projektek fenntarthatóságának biztosítása és a támogatás végrehajtásának felgyorsítása.

A rendelet fő célkitűzésének megvalósítása – vagyis *Ciprus újraegyesítésének a ciprusi török közösség gazdasági fejlődésének ösztönzése révén való elősegítése* – irányába nehéz előrelépést elérni, tekintetbe véve a sziget északi részén végzett műveletek körülményeit.

Az EU pénzügyi érdekeinek védelme érdekében a Bizottság nem fog banki garanciát igénylő szerződéseket aláírni mindaddig, amíg nem jön létre jogbiztonság a kérdésben.

Az uniós vívmányok jövőbeni elfogadására és végrehajtására való felkészülés lelassult 2012-ben. A ciprusi török közösségnek jelentős támogatásra van szüksége ahhoz, hogy számos területen sikerüljön majd megvalósítania az uniós vívmányok által támasztott követelményeket a megegyezést és a sziget újraegyesítését követően. A források hiánya, a struktúrák hatékonytalansága és a nem egyértelmű felelősségek továbbra is komoly problémát jelentenek, amelyeket sürgősen meg kell oldani az uniós finanszírozású projektek fenntarthatóságának biztosítása érdekében. A ciprusi török közösség biztosította arról a Bizottságot, hogy az EU által finanszírozott eszközöket nem fogják privatizálni.

A program néhány részét olyan központi elemként határozták meg, amely különös értéket képvisel a bizalomépítés vagy a ciprusi török közösségnek az EU-hoz való közelítése szempontjából. Ide tartozik az eltűnt személyek bizottságának és a kulturális örökséggel foglalkozó bizottságnak nyújtott támogatás, valamint az ösztöndíjprogram.

A 2006-os program számos projektjének befejezése természetes mérföldkővé teszi a 2012-es évet, melynek során jelentős értékelési tevékenység is zajlott.

[7] http://ec.europa.eu/cyprus/documents/2012/eu_assistance_to_tcc_brochure.pdf

A közép és hosszú távú tervezés előtt kihívások állnak, mivel az éves allokációk nem láthatók előre. Az uniós vívmányoknak való jövőbeni megfelelés szempontjából fontos ágazatok többéves támogatást igényelnek ahhoz, hogy az intézkedések teljesen sikeresek legyenek. 2012-es jelentésében a Számvevőszék a többéves programozás hiányához kötötte a program fenntarthatóságával kapcsolatos problémákat.